

О. Б. Пугаченко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2253-050X>

Т. В. Фомина,
к. е. н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5243-6952>

Д. М. Коява,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-0974-3603>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.21.178

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

O. Puhachenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Central Ukrainian National Technical University
T. Fomina,
PhD in Economics, Associate Professor, Central Ukrainian National Technical University
D. Koyava,
Applicant of the third (educational and scientific) level of higher education, Central Ukrainian National Technical University

INTERNAL AUDIT AND ITS DOCUMENTARY SUPPORT IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF TRADING ENTERPRISES

Внутрішній аудит є дієвим інструментом управління, забезпечуючи надійність, прозорість та ефективність функціонування торговельних підприємств. Документальне забезпечення внутрішнього аудиту формує інформаційно-довідкову базу для прийняття відповідних управлінських рішень та сприяє оперативному впливу на них. Встановлено, що затвердженого переліку документального забезпечення внутрішнього аудиту наразі не існує, тому аудитори вільні у виборі форм робочих документів, можуть розробляти їх самостійно, удосконалювати вже запропоновані практиками та науковцями, застосувати досвід інших підприємств торгівлі, з урахуванням потреб щодо збору, узагальнення, групування, аналізу отриманої інформації та формування на основі цього висновків і пропозицій. Запропоновано авторське визначення термінів "документальне забезпечення внутрішнього аудиту" та "підсумково-звітна документація за результатами внутрішнього аудиту". Представлено власне бачення робочих документів внутрішнього аудиту діяльності торговельних підприємств у частині здійснення окремих операцій. Наголошено на важливості підсумково-звітної документації внутрішнього аудиту торговельної діяльності із представлення можливих назв таких документів.

Internal audit serves as an effective management instrument, ensuring reliability, transparency, and efficiency in the operation of trading enterprises. Under current economic conditions, its role extends beyond control functions to analytical and advisory capacities that contribute to the sustainable development of trade business. The documentary support of internal audit forms an informational and evidential basis for managerial decision-making, enabling timely corrective action on management processes.

The purpose of this article is to substantiate the importance of internal audit in the activities of trading enterprises and to present an authorial approach to structuring its documentary support, encompassing the preparatory, working, and reporting stages, accompanied by the development of specific working paper forms for individual audit procedures.

There is currently no approved list of documents for internal audit, which allows auditors to freely choose and design the forms of their working papers, to refine those proposed by practitioners and researchers, and to adopt best practices from other trading enterprises. The choice of documents should reflect the auditor's informational needs regarding the collection, aggregation, classification, and analysis of data, as well as the formulation of conclusions and recommendations based on audit evidence.

The paper proposes the author's definitions of "documentary support of internal audit" and "final reporting documentation based on the results of internal audit". It also presents a conceptual view of internal auditors' working papers for specific operations, including: Working Paper for Verification of Sales Amount Accuracy (card, cash); Working Paper for Verification of Correct Accounting of Cash Sales Revenue; Working Paper for Selective Reconciliation of Inventory Records and Z-Reports; Working Paper for Verification of Bank Statements; Working Paper for Analysis of Z-Reports; Working Paper for Cross-Verification of Sales Volume Data (card, cash) from Various Information Sources; and Working Paper for Verification of the Proper Documentation of Employment and Material Responsibility. The importance of final reporting documentation in the internal audit of trading activities is emphasized, with examples of possible document titles provided.

Ключові слова: торговельна діяльність, діяльність торговельних підприємств, внутрішній контроль, внутрішній аудит, документальне забезпечення, документація, робочі документи аудитора, узагальнення результатів внутрішнього аудиту, удосконалення

Key words: trading activities, trading enterprises, internal control, internal audit, documentary support, documentation, auditor's working papers, generalization of internal audit results, improvement.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Успішне функціонування торговельного підприємства вимагає врахування положень нормативно-правових актів, дотримання вимог стандартизації й сертифікації товарів, аналізу кон'юнктури ринку й основних конкурентів у галузі, моніторингу попиту і пропозиції на різні групи товарів тощо. Не менш важливим є налагодження дієвої системи внутрішнього контролю діяльності торговельного підприємства, однією з форм якого може виступати внутрішній аудит.

Внутрішній аудит оцінює ефективність вже існуючих механізмів контролю, допомагає вдосконалити облік і документооборот та впливає на якість організації логістичних операцій тощо. Результати внутрішнього аудиту у формі підсумково-звітної документації сприяють достовірності фінансової інформації, що є основою для прийняття рішень власниками, інвесторами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Так, Афанас'єва І., Паламарчук Н. і Хамзін В. розглядали особливості торговельної діяльності, які впливають на організацію внутрішнього аудиту, здійснили аналіз основних процедур зовнішнього та внутрішнього аудиту із зазначенням організаційно-методичних аспектів, що об'єднують аудит, проведений різними суб'єктами, а також довели, що внутрішній аудит на торговельних підприємствах стає дієвим інструментом контролю та має певні переваги над зовнішнім [1]; Закревська О. зосередила увагу на сутності, меті, функціях і принципах внутрішнього аудиту поточної дебіторської заборгованості та способах організації служби внутрішнього аудиту на підприємствах торгівлі [4]; Лисецький А. і Чабан Г. систематизували фактори, що впливають на зміст і сутність внутрішнього аудиту ефективності основної діяльності підприємств торгівлі та охарактеризували методи внутрішнього аудиту сфери торгівлі [6]; Нестеренко О. на рівні кандидатської дисертації запропонувала напрямки удосконалення організації взаємодії

підсистеми внутрішнього аудиту з іншими компонентами інформаційної системи бухгалтерського обліку підприємств роздрібною торгівлі з урахуванням аудиторського ризику пов'язаного із застосуванням інформаційних технологій [7]; Пилипчук Н. у кандидатській дисертації уточнила критерії оцінки функціонування внутрішнього аудиту підприємств торгівлі виділивши оптимальність, ефективність, фаховість і синергетику [9]; Семенець А. присвятила свою докторську дисертацію науковому обґрунтуванню концептуальних і теоретико-методологічних положень та розробці організаційно-методичного забезпечення внутрішнього аудиту в системі управління торговельними підприємствами [13]; Смоквіна Г., Оніщенко Н. і Міхалєва К. узагальнили законодавче забезпечення та теоретичні засади сутності внутрішнього аудиту товарних запасів торговельних підприємств [14]; Шендригоренко М. розглядає товари як об'єкт внутрішнього аудиту та наводить пропозиції з визначення послідовності дій внутрішнього аудитора при перевірці операцій із товарами [15]. Дане дослідження є продовженням авторських представлених у роботах [10, 11, 12].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає у наведенні аргументів на користь внутрішнього аудиту діяльності торговельних підприємств та представленні авторського підходу до формування його документального забезпечення (організаційно-підготовче, робоче та підсумково-звітне) із розробкою конкретних форм робочих документів за окремими операціями.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Шиндировський І. торговельне підприємництво трактує як "вид господарської діяльності, що здійснює товарообмін та обслуговування покупців, а також інші операції, які забезпечують продаж товарів" [16, с. 76]. Валінкевич Н. і Коценко М. вважають, що торговельне підприємство — це "самостійний суб'єкт господарської діяльності, основною діяльністю є зберігання, продаж, післяпродажне обслуговування продукції, з метою отримання прибутку та задоволення потреб споживачів" [3].

Торговельне підприємництво включає господарську діяльність суб'єктів господарювання в сфері оптової та роздрібною торгівлі. Відповідно до Класифікації видів економічної діяльності така діяльність концентрується переважно в секції G "Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів" з виділенням кодів 45 "Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт", 46 "Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами", 47 "Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами".

Наразі можна стверджувати, що торговельні підприємства є одним із найбільш поширених видів здійснення підприємницької діяльності в Україні. Об'єктами торговельної діяльності є матеріальні цінності у формі товарів, що можуть вироблятися або купуватися спеціально для здійснення торгівлі. Також, "об'єктами можуть

виступати супутні товари та послуги, пакування товару, фасування товару, післяпродажний сервіс, технічне обслуговування та ін." [3].

Сфера торгівлі є однією з найбільш ризикованих, адже вона стикається з постійними змінами у споживчому попиті, коливанням цін, логістичними труднощами, високим рівнем операційної активності та значним обсягом грошових потоків, що зумовлює потребу в ефективному контролі за діяльністю торговельного підприємства. Роль внутрішнього контролю у формі внутрішнього аудиту посилюється в умовах динамічного розвитку економіки, зростання конкуренції та ускладнення господарських процесів. Наслідки збройної агресії РФ на пряму вплинули на порушення логістичних зв'язків, структуру попиту і пропозиції товарної продукції, зниження купівельної спроможності споживачів, фізичний стан складських приміщень, що вимагає пошуку нових підходів до функціонування системи внутрішнього аудиту торговельних підприємств.

Налагодження дієвої системи внутрішнього аудиту торговельних підприємств вимагає якісно сформованого документального забезпечення. Наразі відсутнє законодавче визначення поняття "документальне забезпечення", а різні науковці розглядають його з різних точок зору, у залежності від сфери функціонування підприємств, напрямку дослідження і галузі знань та окремих об'єктів внутрішнього аудиту.

Важливість внутрішнього аудиту торговельної діяльності підсилюється в умовах функціонування суб'єктів підприємництва у контексті Цілей Сталого розвитку, про що слушно наголошують Булкот Г., Бугай Н., Іванова Л.: "внутрішній аудит в умовах сталого розвитку є важливим інструментом для забезпечення відповідності діяльності суб'єктів господарювання принципам сталого розвитку, які включають екологічні, соціальні та управлінські аспекти. Нормативно-правове забезпечення та етичні принципи відіграють ключову роль у формуванні стратегій та практик внутрішнього аудиту, забезпечуючи його ефективність та відповідність міжнародним і національним стандартам" [2].

Ми вважаємо, що документальне забезпечення внутрішнього аудиту — це система ведення, оформлення та зберігання документів, що створюються у процесі його проведення.

Формування документального забезпечення внутрішнього аудиту будь-якого виду діяльності, у т.ч. і торговельної, має спрямовуватись на формалізацію процедур, послідовність виконання дій, вибір методики, підтвердження отриманих фактів та обґрунтовувати надані висновки. Виходячи з цього, все документальне забезпечення внутрішнього аудиту торговельної діяльності доцільно розподіляти на організаційно-підготовчу, робочу та підсумково-звітну документацію.

Ми пропонуємо до організаційно-підготовчої документації внутрішнього аудиту торговельної діяльності включати такі документи: Положення про організацію служби внутрішнього аудиту, накази керівництва про організацію контрольного процесу, Посадові інструкції внутрішніх аудиторів, Наказ про облікову політику, Графік документообrotу, План і Програма перевірки, тести системи обліку й внутрішнього конт-

Таблиця 1. Робочий документ внутрішнього аудитора з підтвердження достовірності суми продажів (картка, готівка)

Місяць	Обсяг доходу за звітний (податковий) період за даними:		
	виписок банку (Дт 311 «Поточні рахунки в національній валюті» Кт 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»)	Z-звітів	синтетичного обліку (Дт 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» Кт 702 «Дохід від реалізації товарів»)
Січень	...	...	...
...	...	...	...
Грудень	...	...	...
Разом	...	...	...
Визначена внутрішнім аудитором	...		

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 2. Робочий документ внутрішнього аудитора з перевірки правильності відображення в обліку доходу від реалізації товарів за готівкові кошти

Зміст операції	Бухгалтерський запис		Сума, грн		Відхилення
	Дебет	Кредит	За даними підприємства	За даними аудитора	
Відображено реалізацію товару за даними Z-звіту	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	702 «Дохід від реалізації товарів»			
Зараховано кошти на поточний рахунок за мінусом комісії банку за даними виписки банку	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»			
Віднесено на витрати комісію банку	92 «Адміністративні витрати»	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»			

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 3. Робочий документ внутрішнього аудитора із вибіркового співставлення даних товарного обліку та Z-звітів

Дата	Найменування	За даними обліку, шт.	За даними ПРРО (Z-звітів), шт.	Відхилення
01.01	...	...	...	...
...	...	...	...	...
31.01	...	...	...	...

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 4. Робочий документ внутрішнього аудитора зі встановлення достовірності виписок банку

Період	Питання, що досліджуються внутрішнім аудитором					
	Затверджена печаткою банку	Вхідний залишок відповідає початковому сальдо субрахунку 311	Вихідний залишок відповідає кінцевому сальдо субрахунку 311	Разом за кредитом відповідає дебетовому обороту субрахунку 311	Разом за дебетом відповідає кредитовому обороту субрахунку 311	Дані відповідають інформації із системи Інтернет-банкінг
Січень	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...
Грудень	...	...	...	...	...	...

Джерело: розроблено авторами.

ролю та інші регламенти внутрішнього аудиту, а також усю документацію, що є об'єктом перевірки торговельної діяльності.

Ми підтримуємо думку Овсюк Н., що робочі документи внутрішнього аудитора є "записами, за допомогою яких реєструються проведені під час перевірки процедури і формуються відповідні висновки на підставі отриманої за результатами перевірки інформації. Робочі документи можуть бути створені на паперових або електронних носіях" [8, с. 26]. Також слушним є висновок Кушніренко О., що "типових форм робочих документів внутрішніх контролерів не передбачено і нормативно не регламентовано, кожне підприємство розробляє їх самостійно і закріплює в контексті формування облікової політики підприємства" [5, с. 154].

Співавторами даної статті до робочих документів віднесено "записи (форми, таблиці, розрахунки тощо), за допомогою яких фіксуються проведені прийоми та процедури внутрішнього контролю, довідки та/або експертні висновки залучених фахівців та експертів, отриману інформацію і відповідні висновки" [12, с. 240]. Обов'язковими реквізитами робочих документів внутрішнього аудитора мають бути: ціль, дата проведення, період, об'єкт аудиту, номер сторінки, ПІБ виконавця (внутрішній аудитор, залучений фахівець, експерт тощо). Робочі документи є невід'ємною частиною внутрішнього аудиту, оскільки підтверджують факт його проведення, обґрунтовують висновки та є доказовою базою для підтвердження результатів.

У таблицях 1—7 представлено зразки форм робочих документів внутрішнього аудитора з пере-

Таблиця 5. Робочий документ внутрішнього аудитора з дослідження Z-звітів

Дата	Питання, що досліджуються внутрішнім аудитором						
	Z-звіт сформовано	Z-звіт до 24.00	Дані занесено до фіскальної пам'яті ПРРО	Оперативна пам'ять на кінець дня обнуляється	Z-звіт роздруковується	Z-звіт зберігається 3 роки	Z-звіти передаються на фіскальний сервер ДПС
01.01							
...							
31.01							

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 6. Робочий документ внутрішнього аудитора щодо відповідності даних про обсяг продажів (картка, готівка) у різних джерелах інформації

Місяць	Обсяг доходу у різних джерелах інформації			
	Виписки банку	Z-звіти	Синтетичний облік (Дт 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» Кт 702 «Дохід від реалізації товарів»)	Синтетичний облік (Дт 311 «Поточні рахунки в національній валюті» Кт 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»)
Січень	...	...	...	...
...	...	...	...	...
Грудень	...	...	...	...

Джерело: розроблено авторами.

вірки торговельної діяльності, у частині окремих операцій.

При здійсненні торговельної діяльності за готівкові кошти внутрішньому аудиту варто звернути увагу на правильність оформлення трудових відносин, особливо з продавцями товарів, оскільки вони відповідальні за їх схоронність і збереження (наявність чинного договору про повну матеріальну відповідальність), а також за проведення оплати через РРО/ПРРО (таблиця 7).

Таку перевірку доцільно провести за кожним працівником, що перебуває у трудових відносинах із торговельним підприємством.

Зразки форм робочих документів внутрішнього аудитора, представлені у таблицях 1-7, не є вичерпними. Вони демонструють загальний підхід до документального оформлення аудиторських процедур на всіх етапах їх здійснення. Водночас, залежно від особливостей діяльності торговельного підприємства, діючої си-

стеми обліку і внутрішнього контролю та інформаційних потреб користувачів результатів внутрішнього аудиту, ці документи можуть бути адаптовані — зокрема, шляхом вилучення, доповнення чи зміни окремих реквізитів. Кожен із наведених документів може бути пристосований для роботи в електронному форматі із застосуванням наявного програмного забезпечення, а їх заповнення може здійснюватись автоматизовано шляхом імпорту даних із інформаційно-аналітичних систем підприємства. Крім того, розроблені робочі документи можуть органічно вписуватися в загальну систему внутрішнього контролю підприємства та підвищувати її ефективність.

"Заклучна стадія узагальнення результатів внутрішнього контролю передбачає застосування отриманої інформації при складанні висновків та наданні пропозицій щодо усунення виявлених недоліків та оптимізації управління. За результатами цієї стадії інформація про виявлені порушення та відхилення щодо достовірності

Таблиця 7. Робочий документ внутрішнього аудитора з підтвердження правильності документального оформлення трудових відносин та матеріальної відповідальності

Питання, що досліджуються внутрішнім аудитором	ПІБ працівника (так «+»; ні «-»)
Штатний розпис	
Оформлено трудовий договір	
Трудовий договір відповідає вимогам законодавства	
Укладено договір про повну матеріальну відповідальність	
Створено Наказ на прийняття на роботу найманого працівника	
Вчасно подано Повідомлення про прийняття працівника в органи ДПС	
Здійснено запис у трудовій книжці	
Трудова книжка оцифрована	
Облік робочого часу ведеться в Табелі обліку робочого часу	
Затверджений Графік відпусток	
Нарахування заробітної плати відбувається у відомості нарахувань заробітної плати	
Трудові книжки оцифровані	
Ведеться військовий облік	
Заробітна плата відповідає мінімально встановленому розміру (станом на 01.01.2025 р. – 8000 грн)	
Середня заробітна плата продавців роздрібної торгівлі підкаційними товарами відповідає мінімально встановленому розміру (з 01.10.2025 р. – 2 розміри мінімальної)	
За найманими працівниками подається Об'єднана звітність	

Джерело: розроблено авторами.

формування інформації узагальнюється у звіті про результати внутрішнього контролю або внутрішній довідці (довідній записці)" 5, с. 30. Нами підтримується дана позиція щодо представлення результатів внутрішнього аудиту діяльності торговельних підприємств.

Підсумково-звітна документація за результатами внутрішнього аудиту — це офіційні документи, що узагальнюють результати проведення внутрішнього аудиту торговельної діяльності, що містять інформацію про обсяг перевірки, виявлені недоліки, оцінку систем обліку і внутрішнього контролю, рекомендації для усунення виявлених помилок і порушень, висновки внутрішнього аудитора, а також напрямки вдосконалення ведення торговельних операцій.

Для представлення результатів внутрішнього аудиту у вигляді підсумково-звітної документації ми пропонуємо використовувати два документи — "Звіт за результатами внутрішнього аудиту торговельної діяльності" та "Пропозиції і рекомендації з усунення виявлених недоліків та порушень за результатами внутрішнього аудиту торговельних операцій". Проте, назви підсумково-звітних документів можуть варіюватись (наприклад, "Звітна документація за підсумками внутрішнього аудиту", "Підсумкова звітність внутрішнього аудиту", "Документи, що відображають результати внутрішнього аудиту", "Аудиторська звітність за результатами внутрішньої перевірки", "Комплекс звітних матеріалів внутрішнього аудиту").

Крім виконання функцій наступного контролю, внутрішній аудитор може впливати на правильність здійснення та відображення в обліку торговельних операцій превентивно, надаючи консультації та здійснюючи постійний аудиторський супровід. Це може бути оформлено у вигляді Роз'яснень нормативно-правових актів та інструктивних матеріалів, Відповідей на запити структурних підрозділів, Довідок-консультацій з певних питань тощо. Такий підхід сприятиме формуванню якісного, оперативного та ефективного документального забезпечення торговельної діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Торговельна діяльність (оптова та роздрібна) є важливою галуззю національної економіки, а тому контроль за функціонуванням її суб'єктів є надзвичайно важливим. Діяльність торговельних підприємств перебуває під постійним контролем майже усіх державних органів, у т.ч. і фінансових. Тому, у рамках здійснення превентивних заходів, для убезпечення від застосування фінансових санкцій, кожен суб'єкт торговельної діяльності зацікавлений в організації ефективної та дієвої системи внутрішнього контролю, однією з форм якого є внутрішній аудит.

Доведено, що внутрішній аудит є дієвим інструментом управління, забезпечуючи надійність, прозорість та ефективність функціонування торговельних підприємств. У сучасних умовах його роль зростає не лише як контролюючого, а й як аналітичного та консультаційного засобу, що сприяє сталому розвитку торговельного бізнесу. Документальне забезпечення внутрішнього аудиту формує інформаційно-доказову базу для прий-

няття відповідних управлінських рішень та сприяє оперативному впливу на них.

Запропоновано авторське визначення термінів "документальне забезпечення внутрішнього аудиту" та "підсумково-звітна документація за результатами внутрішнього аудиту".

Затвердженого переліку документального забезпечення внутрішнього аудиту наразі не існує, тому аудитори вільні у виборі форм робочих документів, можуть розробляти їх самостійно, удосконалювати вже запропоновані практиками та науковцями, застосувати досвід інших підприємств торгівлі, з урахуванням потреб щодо збору, узагальнення, групування, аналізу отриманої інформації та формування на основі цього висновків і пропозицій. Авторами даної статті представлено власне бачення робочих документів внутрішнього аудиту діяльності торговельних підприємств у частині здійснення окремих операцій, зокрема: Робочий документ внутрішнього аудитора з підтвердження достовірності суми продажів (картка, готівка); Робочий документ внутрішнього аудитора з перевірки правильності відображення в обліку доходу від реалізації товарів за готівковими коштами; Робочий документ внутрішнього аудитора із вибіркового співставлення даних товарного обліку та Z-звітів; Робочий документ внутрішнього аудитора зі встановлення достовірності виписок банку; Робочий документ внутрішнього аудитора з дослідження Z-звітів; Робочий документ внутрішнього аудитора щодо відповідності даних про обсяг продажів (картка, готівка) у різних джерелах інформації; Робочий документ внутрішнього аудитора з підтвердження правильності документального оформлення трудових відносин і матеріальної відповідальності. Також наголошено на важливості підсумково-звітної документації внутрішнього аудиту торговельної діяльності із представлення можливих назв таких документів.

Перспективи подальших досліджень вбачаються нам у розробці документального забезпечення інших операцій торговельних підприємств та удосконаленні організаційно-методичних підходів до внутрішнього контролю суб'єктів різних галузей національної економіки з урахуванням специфіки їх діяльності.

Література:

1. Афанас'єва І.І., Паламарчук Н.І., Хамзін В.Р. Організаційні аспекти аудиту реалізації товарів. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія "Економіка і управління". 2023. Вип. 54. С. 6—13.
2. Булкот Г.В., Бугай Н.О., Іванова Л.І. Внутрішній аудит в умовах сталого розвитку: концептуальні засади та глобалізаційний вибір. Економіка. Фінанси. Право. 2025. № 3. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp-2025.3.13>
3. Валінкевич Н., Коценко М. Особливості функціонування торговельного підприємництва в умовах сучасних викликів. Економіка та суспільство. 2024. № 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-4>
4. Закревська О.Ю. Внутрішній аудит поточної дебіторської заборгованості підприємств торгівлі. Вчені записки Університету "КРОК". Серія "Економіка". 2017. Вип. 47. С. 82—90.

5. Кушніренко О.А. Організаційно-методичне забезпечення внутрішнього контролю оподаткування сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". 2015. Вип. 15-2. С. 151—156.

6. Лисецький А.С., Чабан Г.В. Організація внутрішнього аудиту доходів від основної діяльності підприємств торгівлі. Економічний вісник університету. 2018. Вип. 36 (1). С. 128—138.

7. Нестеренко О.О. Облік та внутрішній аудит товарних операцій у підприємствах роздрібною торгівлі: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.09. Харків, 2011. 17 с.

8. Овсюк Н. Документальне забезпечення контролю витрат на оплату праці. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2014. № 5. С. 23—33.

9. Пилипчук Н.М. Облік та внутрішній аудит доходів від основної діяльності (на прикладі підприємств торгівлі): дис.... канд. екон. наук: 08.00.09. Тернопіль, 2016. 248 с.

10. Пугаченко О., Фоміна Т. Робочі документи внутрішнього контролю операцій з необоротними активами: прикладний аспект. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнародний науковий журнал. 2016. Вип. 3. С. 69—84.

11. Пугаченко О.Б. Організаційні засади аудиту операцій з немонетарними оборотними активами. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2015. № 2 (18). С. 135—141.

12. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Документальне забезпечення внутрішнього контролю операцій з оборотними активами. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2020. № 4 (37). С. 236—250.

13. Семенець А.О. Методологія внутрішнього аудиту в системі управління торговельними підприємствами: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09. Харків, 2019. 483 с.

14. Смоквіна Г.А., Оніщенко Н.А., Міхалєва К.С. Теоретичні основи сутності та законодавчого забезпечення внутрішнього аудиту товарних запасів торговельного підприємства: Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції "Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України", м. Одеса, 19-22 травня 2015 р. С. 72—75.

15. Шендригоренко М.Т. Товари як об'єкт обліку та внутрішнього аудиту на підприємстві. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 12. С. 722—726.

16. Шиндировський І.М. Торговельне підприємництво та особливості його сучасного стану. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2022. № 70. С. 77—82.

References:

1. Afanas'ieva, I.I., Palamarchuk, N.I. and Khamzin, V.R. (2023), "Organizational aspects of auditing the sale of goods", *Zbirnyk naukovykh prats' DUIT. Seriiia "Ekonomika i upravlinnia"*, vol. 54, pp. 6—13.

2. Bulkot, H.V., Buhaj, N.O. and Ivanova, L.I. (2025), "Internal audit in the context of sustainable development: conceptual principles and globalization choices", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 3. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2025.3.13>

3. Valinkevych, N. and Kotsenko, M. (2024), "Features of the functioning of trade entrepreneurship in the context of modern challenges", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-4>

4. Zakrevs'ka, O.Yu. (2017), "Internal audit of current receivables of trade enterprises", *Vcheni zapysky Universytetu "KROK". Seriiia "Ekonomika"*, vol. 47, pp. 82—90.

5. Kushnirenko, O.A. (2015), "Organizational and methodological support for internal control of taxation of agricultural enterprises", *Naukovyj visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu. Seriiia "Ekonomichni nauky"*, vol. 15-2, pp. 151—156.

6. Lysets'kyj, A.S. and Chaban, H.V. (2018), "Organization of internal audit of income from the main activity of trade enterprises", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 36 (1), pp. 128—138.

7. Nesterenko, O.O. (2011), "Accounting and internal audit of commodity transactions in retail enterprises", *Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Kharkiv, Ukraine*.

8. Ovsiuk, N. (2014), "Documentary support for control of labor costs", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu*, vol. 5, pp. 23—33.

9. Pylypchuk, N.M. (2016), "Accounting and internal audit of income from the main activity (on the example of trading enterprises)", *Thesis, Ph.D. Public Administration, Economy, Ternopil', Ukraine*.

10. Puhachenko, O. and Fomina, T. (2016), "Working documents for internal control of operations with non-current assets: an applied aspect", *Instytut bukhalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsii: mizhnarodnyj naukovyj zhurnal*, vol. 3, pp. 69—84.

11. Puhachenko, O.B. (2015), "Organizational principles of auditing transactions with non-monetary current assets", *Ekonomika: realii chasu. Naukovyj zhurnal*, vol. 2 (18), pp. 135—141.

12. Puhachenko, O.B. and Fomina, T.V. (2020), "Documentary support for internal control of transactions with current assets", *Tsentral'noukrains'kyj naukovyj visnyk. Ekonomichni nauky*, vol. 4 (37), pp. 236—250.

13. Semenets', A.O. (2019), "Methodology of internal audit in the management system of commercial enterprises", *Doctor Thesis, Economy, Kharkiv, Ukraine*.

14. Smokvina, H.A., Onischenko, N.A. and Mikhalieva, K.S. (2015), "Theoretical foundations of the essence and legislative support of internal audit of inventory of a trading enterprise", *Materialy IX Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii "Oblikovo-analitychne zabezpechennia innovatsijnoi transformatsii ekonomiky Ukrainy" [Materials of the 9th All-Ukrainian scientific and practical Internet conference "Accounting and analytical support of innovative transformation of the economy of Ukraine"]*, Odesa, Ukraine, pp. 72—75.

15. Shendryhorenko, M.T. (2017), "Goods as an object of accounting and internal audit at the enterprise", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 12, pp. 722—726.

16. Shyndyrovskiy I. M. (2022), "Trading entrepreneurship and features of its current state", *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*, vol. 70, pp. 76—82.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.